

Założenia polityki senioralnej

ZBA DORADZTWO STRATEGICZNE

Nysa 2016

Wstęp

Społeczność Łomży zmieniała się na przestrzeni ostatnich kilkunastu lat. Jest coraz więcej osób starszych, ale w stosunku do poprzedniej generacji te osoby są bardziej mobilne oraz chcą aktywnie uczestniczyć w życiu miasta. Wykorzystanie ich entuzjazmu i doświadczenia jest wyzwaniem dla władz publicznych (wszystkich szczebli), sektora prywatnego oraz organizacji pozarządowych i partnerów społecznych, którzy realizują zadania i inicjatywy kształtujące warunki godnego i zdrowego starzenia się.

Celem polityki senioralnej w Polsce jest wspieranie i zapewnienie możliwości aktywnego starzenia się w zdrowiu oraz prowadzenia w dalszym ciągu samodzielnego, niezależnego i satysfakcjonującego życia, nawet przy pewnych ograniczeniach funkcjonalnych.

Założenia, choć mają charakter ramowy, stanowią jednocześnie konkretny zestaw koniecznych działań w obszarze polityki senioralnej, który jest kierowany do szerokiego grona odbiorców. Adresowane są one do społeczeństwa, które ze względu na swoje kompetencje i potencjał stanowi kluczowy element w procesie budowania i rozwoju polityki aktywnego i zdrowego starzenia się. Odbiorcami działań są również instytucje, które pozwolą na odpowiednie zagospodarowanie aktywów wynikających z wydłużania życia. Tak zdefiniowani adresaci działań w obszarze polityki senioralnej będą stanowić o skuteczności realizacji głównego celu polityki senioralnej – poprawy sytuacji osób starszych dla godnego starzenia się w dobrym zdrowiu¹.

¹ Założenia Długofalowej Polityki Senioralnej w Polsce na lata 2014–2020, uchwała nr 238 Rady Ministrów z dnia 24 grudnia 2013 r

1. Kluczowe wnioski i rekomendacje z analizy oraz diagnozy²

Starzenie się i wyludnianie społeczeństwa w Polsce dotyczy w mniejszym lub większym stopniu wszystkich miast. Analiza SWOT dla „Programu rozwoju miasta Łomża do roku 2020 plus” podkreśla, że zjawiska te mogą dotknąć to miasto w perspektywie najbliższych lat. Migracja młodzieży wykształconej w łomżyńskich szkołach do dużych miast i prognozowany dalszy spadek liczby mieszkańców, spowodowany mniejszą liczbą urodzeń, stanowią kolejne negatywne czynniki. Wprawdzie obecnie Łomża charakteryzuje się dodatnim przyrostem naturalnym, który należy do najwyższych w województwie i piramida społeczna wieku mieszkańców prezentuje się korzystnie (u podstawy jest szersza, niż u szczytu oraz widoczny duży odsetek osób w przedziale wiekowym 24 -34 lata w porównaniu z innymi grupami), jednak licznie reprezentowani są również mieszkańcy w wieku 50-80 lat. Prognozuje się, że seniorów będzie przybywać.

Władze Miasta próbują antycypować i zapobiegać poprzez prowadzone działania wystąpieniu i nasileniu się wymienionych problemów społecznych. Starają się zapewnić usługi dla seniorów, które pozwolą na poprawę jakości ich życia oraz zadbać o zapewnienie partycypacji społecznej tej grupy. W tym celu powstała Łomżyńska Społeczna Rada Seniorów. Rada ta ma pełnić rolę „pasa transmisyjnego” między Prezydentem a łomżyńską społecznością osób starszych. Realizowane jest to poprzez dwubiegunową komunikację: od Prezydenta do Seniorów (poprzez uczestnictwo w zespołach opracowujących dokumenty dotyczące osób starszych, jak i opiniowanie ich ostatecznego kształtu) oraz od Seniorów do Prezydenta (poprzez zauważanie potrzeb i problemów osób starszych i reagowanie na nie)³. Po spotkaniu z Radą, które miało miejsce w marcu 2016 r., Prezydent powołał Pełnomocnika Prezydenta ds. Rad Społecznych (oprócz Społecznej Rady Seniorów w mieście działa także rada zajmująca się m.in. problemami osób niepełnosprawnych). Od stycznia 2017 roku wejdzie w życie Program Łomżyńska Karta Seniora. Będzie to działanie skierowane do mieszkańców Łomży powyżej sześćdziesiątego roku życia.

Jednym z rezultatów współpracy ze Społeczną Radą Seniorów jest zainicjowana przez Prezydenta Miasta impreza międzypokoleniowa pod nazwą „Senioriada”, która została zorganizowana po raz pierwszy w Łomży w 2015 r. Impreza spotkała się bardzo dobrym przyjęciem w grupie, do której była adresowana. Takie imprezy są organizowane również z powodzeniem w innych miastach w Polsce. Łomża przyłączyła się także do zapoczątkowanej przez Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego ogólnopolskiej akcji „60+Kultura”, która jest skierowana do osób powyżej sześćdziesiątego roku życia. Ma ona zachęcić seniorów do aktywnego uczestniczenia w życiu kulturalnym. Impreza pod hasłem "Pierwszy weekend jesieni, weekendem seniora z kulturą" odbyła się w Muzeum Północno-Mazowieckim, które bierze udział w programie⁴.

Przy Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Łomży działa od 2012 r. Klub Seniora. Posiadał on wówczas 120 miejsc i korzystały z niego 150 osoby. Klub oferuje codzienne zajęcia realizowane zgodnie z harmonogramem zajęć, a także wycieczki, imprezy okolicznościowe, posiłki, które (w zależności od kryterium dochodowego) świadczone są nieodpłatnie lub za częściową opłatą. Członkowie klubu angażują się również w akcje na rzecz innych grup społecznych (np. akcja „Senior czyta dzieciom”, która została zorganizowana w jednym z łomżyńskich przedszkoli)⁵. Przy Klubie Seniora działają zespół muzyczny „Senior-Vita”, który chętnie uczestniczy w lokalnych imprezach i wydarzeniach artystycznych. Łomżyńscy seniorzy angażują się w życie społeczne i oczekują od Magistratu przygotowanej dla nich oferty. Uważają, że aktywne spędzanie czasu pomaga utrzymać sprawność fizyczną i umysłową.

² W opracowaniu wykorzystano informacje z artykułów pochodzących z czasopisma „Magazyn Miasta”, Res Publica Nowa.

³ <http://www.lomza.pl/index.php?wiad=5379>

⁴ <http://www.lomza.pl/index.php?wiad=5953>

⁵ <http://www.klubseniora.lomza.pl/>

Rysunek 1: Przestrzenie polityki senioralnej w Łomży

Źródło: Opracowanie własne ZBA doradztwo strategiczne

Latem 2016 roku w „Domu Pastora” realizowany był projekt „ABC zdrowego seniora”, obejmujący cykl warsztatów i spotkań z ekspertami z dziedziny medycyny i dietetyki. Natomiast w 2015 r. Wszechnica Zdrowego i Sprawnego Seniora Wyższej Szkoły Ochrony Zdrowia TWP zorganizowała wykłady mające na celu poszerzenie wiedzy z zakresu zdrowia. Miały one na celu zaktywizować społecznie ludzi w wieku 50+⁶. Przy Wyższej Szkole Agrobiznesu w Łomży działa Uniwersytet Złotego Wieku. W 2015 r. obchodził on 15-lecie działalności. Seniorów interesują przede wszystkim tematy społeczne, samorządowe i prozdrowotne⁷. Zajęcia dla seniorów organizują w Łomży również inne podmioty, m.in. Centrum Sportu, Zdrowia i Rehabilitacji oferuje ćwiczenia dla tej grupy. W 2015 r. Miejska Biblioteka Publiczna podjęła inicjatywę „Akcja: e-motywacja seniorzy rock’ują”. Fundacja „Leonardo” wdraża obecnie projekt „Babcia, dziadek i ja”. Obejmuje on osoby 60+ (m.in. słuchaczy Uniwersytetu Złotego Wieku i seniorów skupionych w Radzie Seniora) oraz dzieci i młodzież szkolną. Komenda Miejska Policji w Łomży realizowała cykl działań, wśród których znalazła się oferta dla osób starszych. Projekt „Bezpieczny Senior” objął spotkania prewencyjne w tą grupą. Ponadto Urząd Miejski w Łomży realizuje poprzez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej swoje zadania statutowe w zakresie pomocy społecznej, w ramach których świadczone są usługi pielęgnacyjne i opiekuńcze dla osób starszych.

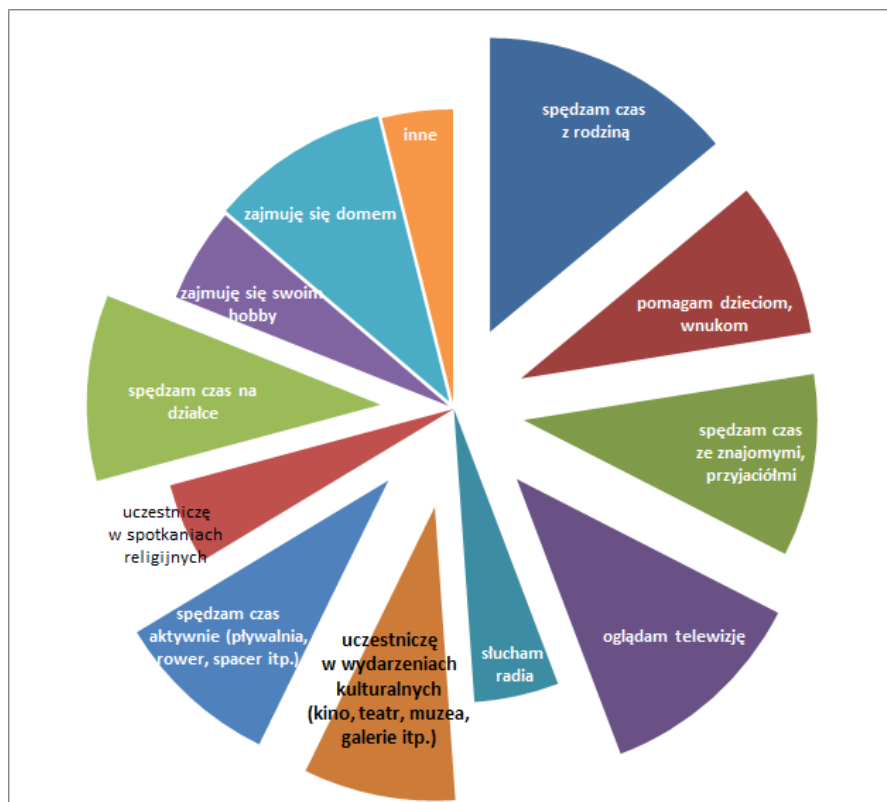
Podsumowując można stwierdzić, że oferta wsparcia dla seniorów jest w Łomży na zadowalającym poziomie, co potwierdzają przedstawiciele tej grupy. Zdanie takie wyrażali również reprezentujący środowisko seniorów mieszkańcy, którzy wzięli udział w spotkaniu przeprowadzonym na potrzeby realizacji strategii promocji. Mają oni do wyboru szeroką ofertę zajęć edukacyjnych, kulturalnych i sportowych. Wzorem innych miast powołane zostały społeczne organizacje wspierające seniorów i gwarantujące tej grupie udział w życiu społecznym. Podejmowane są inicjatywy poprawiające jakość życia oraz aktywizujące pod względem kulturalnym, sportowym i społecznym. W ramach zadań statutowych Urząd Miejski w Łomży zapewnia również wsparcie dla tych seniorów, którzy potrzebują go w szczególny sposób.

⁶lomzynskie24.pl/tag/seniorzy-lomza/

⁷www.rynekseniora.pl/polityka_senioralna/104/seniorzy_z_lomzy_rozpoczelizajecia_na_uniwersytecie_zlotego_wieku,3183.html

Urząd Miejski w Łomży przeprowadził również badania ankietowe w ramach praktyk studenckich wśród ponad 160 seniorów. Wyniki badania prezentują wiele ciekawych informacji, które pomogą instytucjom samorządowym dopasować do potrzeb seniorów odpowiednią ofertę.

Rysunek 2: W jaki sposób najczęściej spędza Pan(-i) czas wolny? N=163

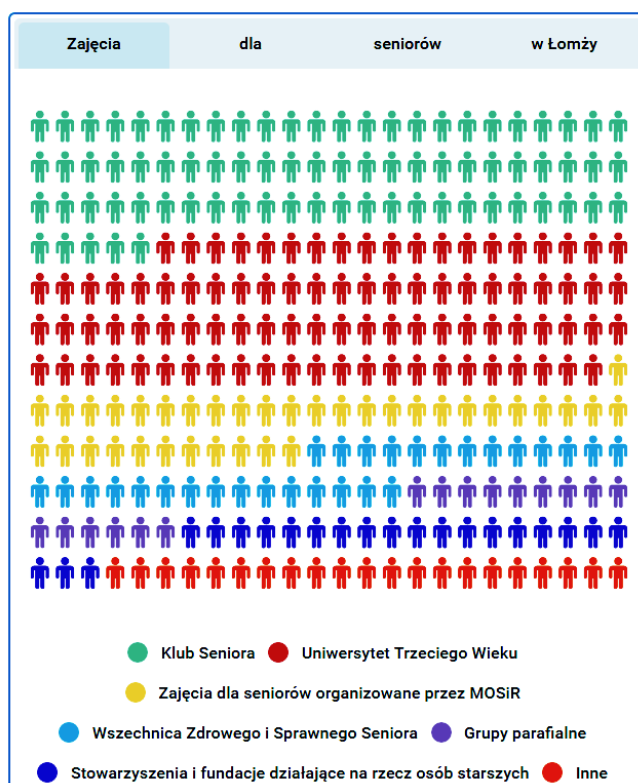
Źródło: Opracowanie własne 2BA doradztwo strategiczne w oparciu o przeprowadzone przez UM Łomża badania ankietowe

Rysunek 3: W jaki sposób najczęściej spędza Pan(-i) czas wolny? N=163

Sposób spędzania czasu	Liczba
spędzam czas z rodziną	46,01%
pomagam dzieciom, wnukom	28,22%
spędzam czas ze znajomymi, przyjaciółmi	33,13%
oglądam telewizję	38,65%
słucham radia	15,34%
uczestniczę w wydarzeniach kulturalnych (kino, teatr, muzea, galerie itp.)	27,61%
spędzam czas aktywnie (pływalnia, rower, spacer itp.)	30,06%
uczestniczę w spotkaniach religijnych	14,72%
spędzam czas na działce	33,74%
zajmuję się swoim hobby	17,18%
zajmuję się domem	32,52%
inne	12,88%

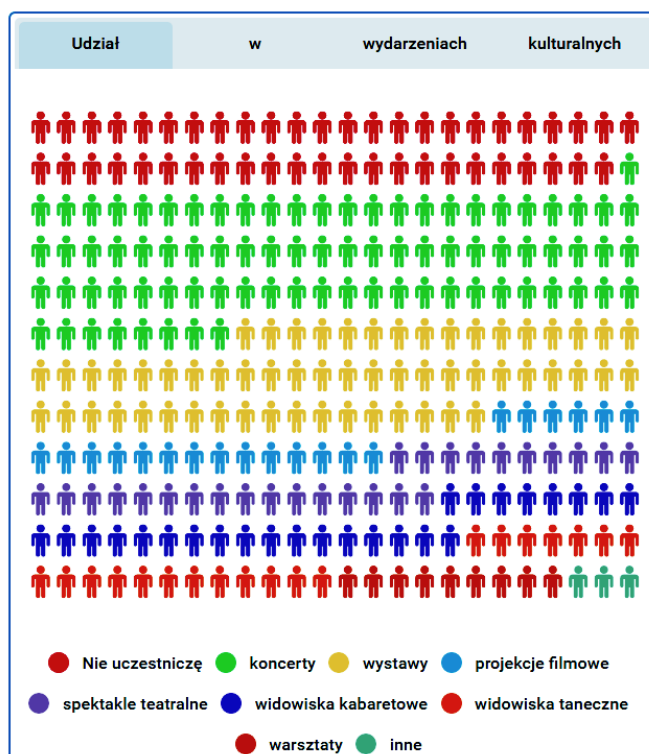
Źródło: Opracowanie własne 2BA doradztwo strategiczne w oparciu o przeprowadzone przez UM Łomża badania ankietowe

Rysunek 4: Jeśli bierze Pan(-i) udział w zajęciach dla seniorów organizowanych w Łomży to w jakich? N=107

Źródło: Opracowanie własne 2BA doradztwo strategiczne w oparciu o przeprowadzone przez UM Łomża badania ankietowe

Rysunek 5: Jeśli bierze Pan(i) udział w wydarzeniach kulturalnych organizowanych w Łomży to w jakich? N=127

Źródło: Opracowanie własne 2BA doradztwo strategiczne w oparciu o przeprowadzone przez UM Łomża badania ankietowe

2. Założenia do kierunków rozwoju

Należy przystosowywać miejskie środowisko Łomży do oczekiwań pokoleń. Przyszedł też czas na pracę nad świadomym przystosowywaniem miasta do przyszłych potrzeb seniorów. Podstawowym zadaniem jest obecnie przede wszystkim zmierzenie się ze zjawiskiem dyskryminacji ze względu na wiek i praca nad rozwojem solidarności międzypokoleniowej. Przekształcenia w życiu miejskim trzeba więc kontynuować między innymi dzięki przemianie w zakresie świadomości oraz kultury i społecznej redefinicji zjawiska starzenia się, młodości i starości⁸.

Aby na dłużej zachować samodzielność starszych mieszkańców Łomży konieczne jest uwzględnienie następujących przesłanek:

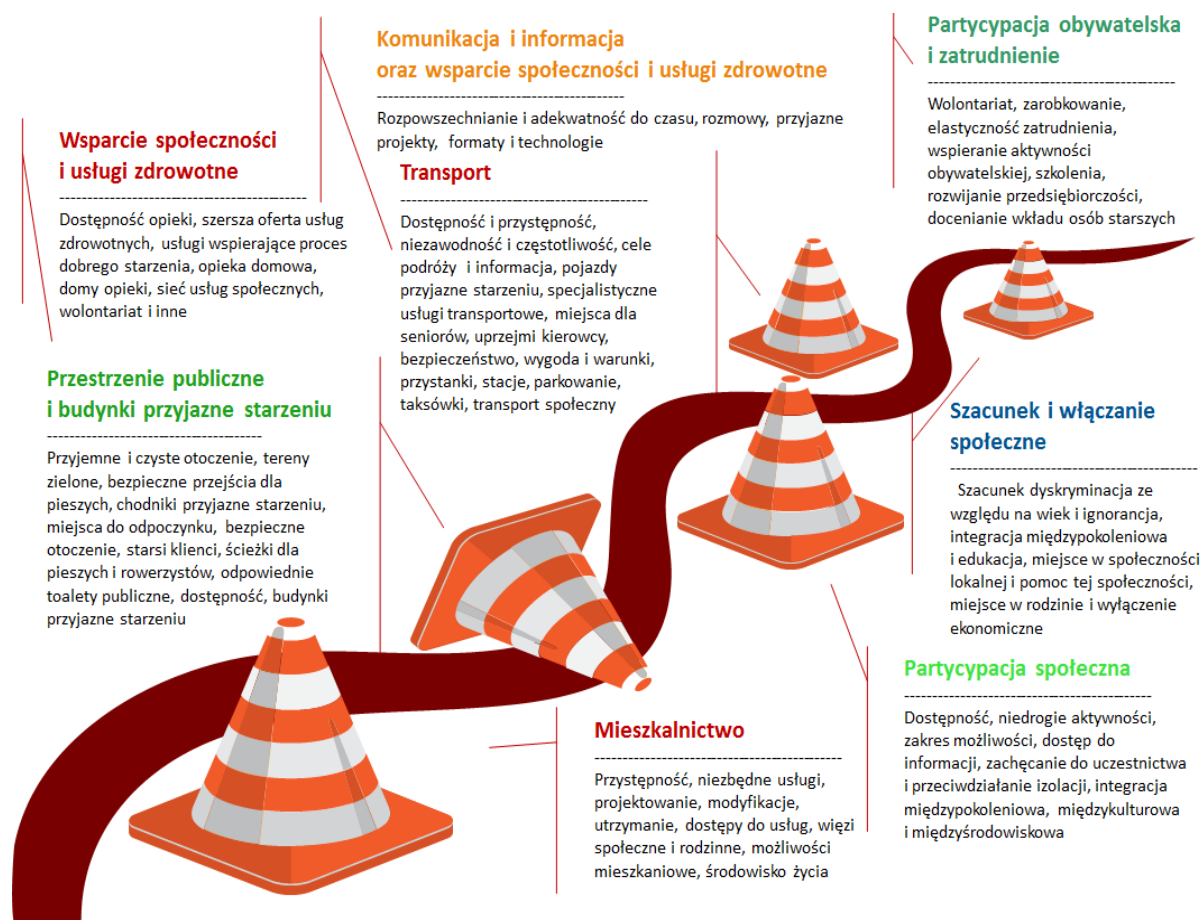
- zapobieganie popadaniu w zależność od usług opiekuńczych poprzez promocję zdrowego stylu życia,
- promocja przyjaznego otoczenia poprzez uniwersalne projektowanie, zapewniające dostępność dla osób starszych i osób z niepełnosprawnościami,
- zapewnienie usług rehabilitacyjnych w celu wsparcia w jak najdłuższym utrzymaniu samodzielności,
- wykorzystanie potencjału nowych technologii do umożliwienia jak najdłuższego pozostania we własnym gospodarstwie domowym,
- integracja opieki zdrowotnej i usług opiekuńczych,
- poszerzenie wsparcia nieformalnych opiekunów.

Zasady, usługi, otoczenie i struktury powinny wspierać proces aktywnego starzenia się w mieście przyjaznym starzeniu poprzez:

- docenienie szerokiego wachlarza możliwości i zasobów wśród osób starszych,
- przewidywanie i elastyczne reagowanie na potrzeby i preferencje związane z wiekiem,
- szacunek dla decyzji i wyborów dotyczących stylu życia,
- ochronę najbardziej bezbronnych osób,
- promocję włączenia i udziału osób starszych we wszystkich sferach życia społeczności.

⁸ Miasta Przyjazne Starzeniu: Przewodnik Global (Age-friendlyCities: A Guide, WTO (2007))

Rysunek 6: Problemy i obawy seniorów w kontekście ośmiu aspektów życia w mieście

Źródło: Opracowanie własne ZBA doradztwo strategiczne na podstawie Age-friendlyCities: A Guide, WTO

3. Cel główny

Celem polityki senioralnej jest wzmacnianie międzypokoleniowego przekazu wartości i wzorów kulturowych. Jest to najlepsza długoterminowa inwestycja samorządu Łomży. Łomża to miasto, które uwzględnia różnorodność seniorów i ich potrzeby. Przeciwdziała wykluczeniu i promuje ich wkład we wszystkie dziedziny życia. Szanuje sposób życia osób starszych, ich wybory i decyzje oraz przewiduje i elastycznie reaguje na potrzeby związane ze starzeniem.

4. Cele szczegółowe i propozycje działań

1.1. Deklaracja działania

W Łomży działa łomżyńska Społeczna Rada Seniorów, podejmowanych jest również szereg ciekawych inicjatyw, jednak przyłączenie miasta do Globalnej Sieci Miast i Gmin Przyjaznych Starzeniu⁹ byłoby mocnym

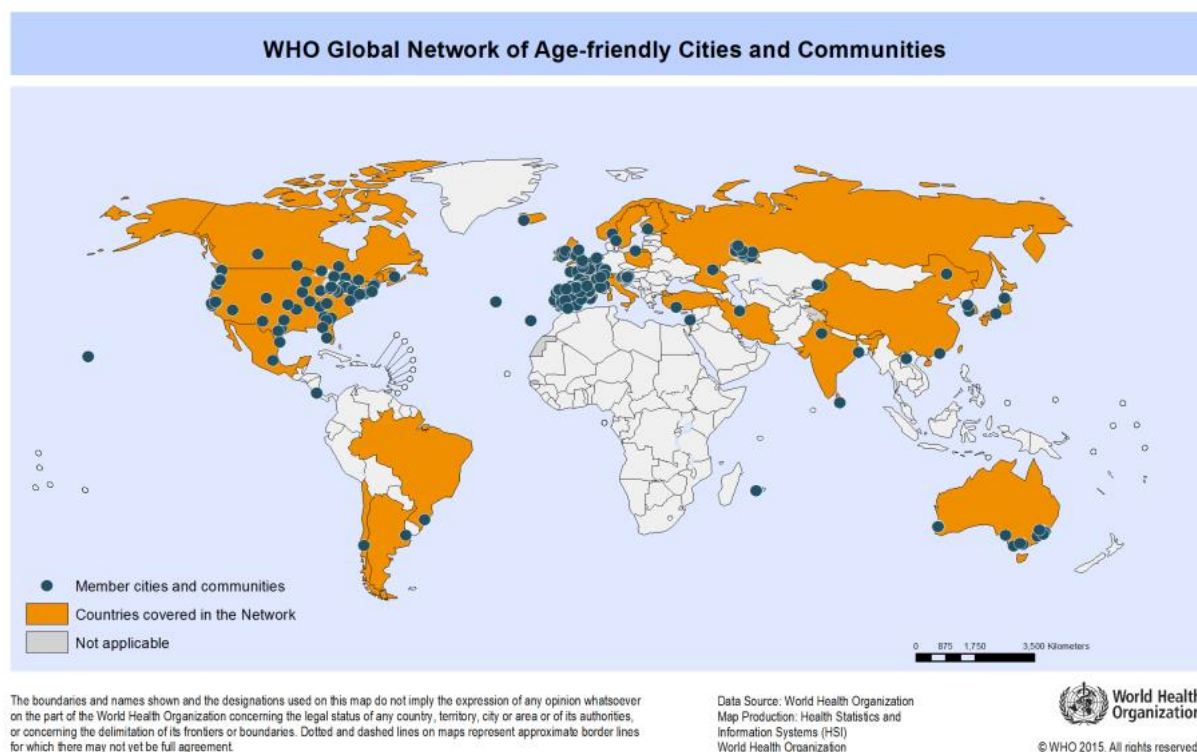
⁹ who.int/ageing/projects/application_form/en/index.html

krokiem i pryncypialną deklaracją władz miasta podejmowania konkretnych inicjatyw na rzecz starszych mieszkańców Łomży.

Światowa Organizacja Zdrowia zobowiązuje miasta aplikujące do uczestnictwa w sieci do poniższych działań:

- ustanowienia mechanizmów angażujących osoby starsze w cykl przystępowania do sieci,
- podnoszenia zastanego poziomu przystosowania miast i gmin do potrzeb osób w każdym wieku,
- stworzenia trzyletniego planu działania na rzecz podniesienia zastanego poziomu przystosowania miast, gmin i społeczności do potrzeb osób w każdym wieku i starzenia się,
- identyfikacji wskaźników monitorowania postępów planu działania.

Rysunek 7: Globalna Sieć Miast i Gmin Przyjaznych Starzeniu

Źródło: extranet.who.int/agefriendlyworld/wp-content/uploads/2016/08/Network-Map-August-2016.png

Miasta lub gminy, które stają się członkami globalnej sieci, mają możliwość korzystania z oznaczenia „Członka Globalnej Sieci Miast i Gmin Przyjaznych Starzeniu”, które umożliwia:

- kontakt z globalną siecią ekspertów w zakresie różnych aspektów starzenia się, w tym urzędników, kierowników projektów, naukowców i ludzi starszych,
- dostęp do najnowszych wiadomości i materiałów związanych z podnoszeniem jakości życia w miastach i gminach, projektów, spotkań i imprez,
- wsparcie w pracy nad opracowywaniem strategii działań oraz rozwojem i wdrażaniem rozwiązań dotyczących przystosowywania miast i gmin do potrzeb wszystkich grup wiekowych,
- udział w dyskusji o najlepszych praktykach w zakresie wdrażania i pokonywania wyzwań związanych z rozwojem miast i gmin przyjaznych starzeniu.

Sieć liczy obecnie ponad 330 członków w 36 krajach. Spośród polskich miast tylko Poznań¹⁰ i Gdynia¹¹ należą do tej ogólnoświatowej sieci WHO. Członkostwo w niej jest bezpłatne.

1.2. Działania instytucjonalne

Instytucje miasta Łomży (jednostki kultury, zakłady budżetowe, spółki miejskie, pomoc społeczna – MOPS i DPS, MOSiR, MKRPA i Straż Miejska) powinny posiadać własne dokumenty w postaci planów działań dedykowanych seniorom, niezależnie od bieżącego świadczenia usług tej grupie.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie Łomża realizuje program podobny do Programu Aktywności Lokalnej¹². Od 2017 roku rozpocznie funkcjonować dzienny Dom Pobytu „Senior – Wigor”, prowadzony przez MOPS w Łomży. Wiele inicjatyw pomagającym seniorom już funkcjonuje. Dział Uniwersytet Złotego Wieku, w mieście znajdują się place rekreacji ruchowej, tworzone są programy zdrowotne, organizowane są usługi opiekuńcze, dofinansowywane są imprezy na rzecz seniorów¹³.

Wspomniany powyżej program zniżek poprzez Łomżyńską Kartę Seniora wchodzi w życie 1 stycznia 2017 roku. Celem przedsięwzięcia jest aktywizacja osób po 60-tym roku życia i kształtowanie pozytywnego wizerunku osób starszych w społeczeństwie. Program ułatwi seniorom dostęp do usług kulturalnych, rekreacyjnych i sportowych. Będzie to realizowane poprzez proponowanie seniorom różnego typu ulg przez partnerów programu, którymi są jednostki organizacyjne miasta (w tym instytucje kultury) oraz podmioty prywatne, które zawrą z Miastem porozumienia o współpracy.

Należy rozwijać i wspierać organizacyjnie i materialnie świetlice i kluby seniorów, centra społecznościowe, czy ośrodki opieki dziennej dla dorosłych. Miasto Łomża winno wspierać w ten sposób rozwój tkanki społecznej przyjaznej procesowi starzenia się.

Osobą, która mogłaby koordynować wszystkie działania w ramach instytucji, jednostek miasta oraz firm, mógłby być powołany przez Prezydenta Łomży koordynator ds. polityki senioralnej miasta Łomży. Nie zapominajmy, że emeryci to również grupa o ogromnym popycie i stałych przychodach.

1.3. Inicjatywy

Trudną jednakże atrakcyjną gospodarczo może być inicjatywa budowy w Łomży osiedla dla seniorów skierowana do mieszkańców Warszawy¹⁴ „Zielona Łomża”. Rekomendowane są następujące działania:

- propozycja budowy w Łomży osiedla dla seniorów „Zielona Łomża”,
- zainteresowanie biznesu Łomży (deweloperów, spółdzielni mieszkaniowych) tym tematem lub we współpracy z okolicznymi gminami,
- rozpoczęcie działań od nawiązania kontaktu z organizacjami wspierającymi seniorów w stolicy i poprzez organizację przyjazdu oraz wypoczynku w Łomży monitorowanie takiego rodzaju projektu,

¹⁰ www.poznan.pl/mim/main/en/

¹¹ www.seniorplus.gdynia.pl

¹² www.rops-bialystok.pl/andrzej2/wp-content/uploads/downloads/2012/10/raport_koncowy_-_programy_aktywnosci_lokalnej.pdf

¹³ lokalnepartnerstwa.org.pl/file/fm/BIBLIOTEKA/manuale/Aktywizacja_spoleczna_osob_starszych.pdf

¹⁴ forsal.pl/artykuly/655949,osiedla-tematyczne-sasiedzkie-getto-na-wlasne-zyczenie.html

- warto zaangażować w taki pomysł również branżę turystyczną Łomży.

Takie projekty realizowane były w z powodzeniem w wielu krajach.

1.4. Projekty

Szereg ciekawych działań dotyczących polityki senioralnej oraz dobrych praktyk znajduje się w wielu publikacjach. Zarówno samorządy w dużych miastach, jak i małych miejscowościach inicjują interesujące działania wspierające rosnącą grupę seniorów.

Miejsca przyjazne seniorom:

Są to skwery, parki dla seniorów, gdzie oprócz siłowni plenerowych powstaje wiele innych atrakcji, np. podesty do tańca, stoliki do gier planszowych, zadbane trawniki, na których mogą odbywać się zajęcia ruchowe, czy popularne wśród seniorów kino plenerowe. Warto pamiętać również o ogródkach i grządkach warzywnych oraz kwiatowych, które funkcjonują też na wielu osiedlach m.in. dzięki przychylnej polityce spółdzielni mieszkaniowych. W takich miejscach może powstać np. Akademia Wolontariatu, tworząca przestrzeń dla nieaktywnych zawodowo seniorów (wzorem jest „Akademia w Parku Śląskim”, organizująca warsztaty: taneczne, biegowe, nordic walking, malarskie, robótkowe, dziennikarskie, językowe).

Media dla seniorów:

Specjalna dedykowana seniorom gazeta (przykład Opole: elektroniczna wersja publikacji „Senior w Opolu”, informator dla opolskich seniorów) oraz prowadzenie strony na Facebooku (wzorem www.facebook.com/naszsenior/Gdynia).

Koperta życia:

Jest to pudełko znajdujące się w mieszkaniu seniora leżące np. w lodówce, w którym znajdują się dane o chorobach i lekach starszego mieszkańca, pomocne w szybkiej interwencji np. lekarzowi pogotowia.

Niezbędnik seniora w Łomży:

Będą to najważniejsze informacje, telefony, w przystępny sposób wydrukowane adresy – wersja mobilna i domowa – obok telefonu.

Miejski systemu usług domowych ze zwiększonym katalogiem usług:

Organizacja grupy seniorów świadczących drobne naprawy, pomoc, sprzątanie mieszkania, zakupy, wieszanie firan, wkręcanie żarówek (wzorem „Wkrętariusze – pomocna złota dłoń” - pomysł z Gdańska).

Mieszkajmy razem:

Wobec ogólnopolskich kłopotów lokalowych, jest to program oparty na idei dzielenia mieszkania przez studentów i osoby starsze (po obniżonej cenie dla obu stron). Skierowany mógłby być on np. do zamiejscowych studentów łomżyńskich uczelni.

Organizacja „Kawiarenki dla seniora”:

Polegałaby na akcji picia porannej kawy z ciastkiem (np. do godz. 10). Podobnie, jak „Siłownia dla seniora”, może być dla już działających komercyjnie firm (gastronomii i usług sportowych) dodatkowym źródłem dochodu poprzez wykorzystanie ich wolnych zasobów. Może stanowić również temat do organizacji Spółdzielni socjalnej „50+” – usługi gastronomiczno-cateringowe.

Integracyjne potańcówki, gdzie na parkiecie bawią się wszystkie grupy wiekowe:

Akcja oswaja seniorów ze współczesną muzyką, a juniorów z muzyką ich dziadków i rodziców (wzorem jest 73-letnia DJ WIKA i didżeje młodego pokolenia). Inicjatywa powoduje, że seniorzy odwiedzają lokale tworzące codzienne życie towarzyskie miasta. Poznają oni popularne kawiarnie i kluby, w których bawią się ich dzieci i wnuki. Organizatorzy udowadniają też młodszemu, że można w tych miejscach miło spędzić czas z dziadkami. W Łomży rolę ponadczasowego łączenia poprzez muzykę pełnić może Filharmonia. Podobne inicjatywy mogą dotyczyć działań teatralnych (wzorem „Kocham babcię, kocham dziadka” – impreza Teatru Lalki i Aktora w Łomży)

Należy pamiętać o ważnym problemie - organizacji w szkołach programów edukacyjnych skierowanych do dzieci i młodzieży, ze względu na funkcjonującą dyskryminację z powodu wieku. Ten zestaw uprzedzeń, przekonań i stereotypów odnoszących się do biologicznego różnicowania ludzi na tle procesów starzenia się, dotyczących kompetencji i potrzeb osób starszych, jest określany, jako ageizm - dyskryminacja z powodu wieku (np. zwracanie się do starszych przez „ty babcia” i „ty dziadek”).

Realizowanie działań ujętych w „Założeniach” zależy w głównej mierze od aktywności zaangażowanych środowisk oraz wielkości środków finansowych Łomży, ale również od środków będących w zasobach organizacji pozarządowych i innych podmiotów prowadzących działalność na rzecz osób starszych. Potencjalne źródła finansowania to m.in.:

- Rządowy Program na rzecz Aktywności Społecznej Osób Starszych na lata 2014-2020,
- Program Fundusz Inicjatyw Obywatelskich na lata 2014-2020,
- Regionalny Program Operacyjny Województwa Podlaskiego 2014-2020 w ramach Europejskiego Fundusz Rozwoju Regionalnego i Europejskiego Funduszu Społecznego,
- Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego,
- Program Operacyjny Polska Cyfrowa w ramach Europejskiego Fundusz Rozwoju Regionalnego,
- Fundusz Pracy.